Letnik VII. V Gorici dné 10. februarja 1899. Stevilka 5.

„Primorski List“ izhaja vsaki 1., 10., in 20., dan v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. 50 n., za pol leta 75 n. Posamezne številke se dobivajo v tabakarnah: Nunske ulice in Šolske ulice po 5 nov.

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

Uredništvo in upravništvo mu je v Gorici, Nunske ulice št. 10. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Upravništve sprejema oglase in naznanila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič. Lastnik: Konsorcij „Primorskega Lista“. Tiska: Hilarijanska tiskarna.

Jud naslednik grofa Franca Coronini-ja?

Že delj časa gre govorica, da naslednik Njega Prevzvišenosti grofa Franca Coroninija v deželnem zboru bo „jezični dohtar“, namreč jud Graziadio Luzzatto, odvetnik v Gorici. Vodstvo italijanskih politikov sicer ni še izreklo zadnje besede Vtegne se torej še premisliti in izbrati ljudstvu drugega kandidata. Toda nam se ne gre zdaj za to, kaj se bo slučajno zgodilo dne 27. t. m., nam se gre za *javno mnenje*, katero zdaj vlada v italijanskem taboru. To občno javno mnenje je judu zelo prijazno. Dokazov imamo dovolj. Jud je tajnik (torej duša) vodilnega političnega društva Unione in desna roka vsemogočnega deželnega glavarja dr. Pajer-ja; jud je skoraj edina bistra glava v našem starešinstvu in narekovalec modrih mislij našemu malo nadarjenemu županu dr. Venuti-ju; jud je zastopnik mesta, kjer koli je treba braniti pravice in čast njegove latinske kulture; jud ima glavno besedo v šolskem svetu, jud veleva v Ginnastica, v gledišču, v bolnišnici i. t. d. Judje vstvarjajo dnevno italijansko politiko, ker oni pišejo oba časopisa: „Corriere“ in „Sentinella“. Judje so cvet italijanskega razumništva v „Gabinetto di lettura,“ kjer imajo leposlovna in znanstvena predavanja večinoma le oni, ker drugi italianissimi sploh ne znajo dobro po italijanski govoriti. S kratka: jud je zdaj poglavar naših italijanskih sodeželanov — gospodar dežele!

In ta bistroumni jud je dr. Graziadio Luzzatto.

To je bilo meščanom očitno zlasti v zadnji nečastni borbi proti prevzvišenemu nadškofu in proti bivšemu deželnem glavarju. Črno vojsko je vodil jud dr. Graziadio Luzzatto, če prav ne brez posvetov z dr. Pajerjem. In jud je zmagal! Bilo bi torej le dosledno, ako bi ga hvaležni vojaki postavili zdaj na prestol, prav poleg bodočega glavarja v dež. zboru.

Mi radi prepuščamo volilcem, naj si izberejo kogar hočejo, ako si izberejo takega, kakoršnega zahteva od njih poštenje in čast *krščanskega* ljudstva. Toda proti judovskemu kandidatu v naši krščanski deželi odločno protestujemo. Komur je mari častito ime naše dežele, mora čutiti ironijo take kandidature.

Slovensko ljudstvo kot odločno krščansko katoliško ljudstvo ne more nikoli dovoliti, da bi zastopal njegove moralne in gospodarske koristi jud, ker jud je sovražnik krščanstva in katoliške cerkve. Prašamo pa tudi italjansko goriško ljudstvo: je-li tako malo več krščansko, da si bo juda volilo za voditelja?

Vprašamo posebe še italijansko inteligencijo ali je res tako opešala, da nima več moža sposobnega za deželni zbor, ker hoče juda voliti? Jeli tako duševno uboštvo mej goriško inteligencijo?

Saj se vendar tako radi hvalijo s *kulturo latinsko*, s starodavno kulturo očetov. Bodi si ta njih avita cultura latinska ali krščanska, judov ni trpela ne ena ne druga. Noben narod se ni judov tako otresal ko Latinci; že stari latinski pisatelji so izrekli o judovstvu ono sodbo, katere so se latinski narodje poznej držali do najnovejšega časa v občevanju z judi. — Nikjer na svetu ni menj judov ko v Italiji, nikjer jih niso hujše preganjali ko tam, nobeden jezik nima toliko ojstrih besed o judovstvu ko italijanski! In vsa ta avita cultura se ima zdaj položiti ali prav za prav se je že položila pred noge — dr. Graziadio Luzzatto? Jeli to narodno?

Kandidatura juda je pa tudi *zaušnica našemu nemškemu plemstvu*, katero ima od Karla Velikega sem gospodstvo dežele v rokah. Zadnji veledostojni in velezmožni deželni glavar je član odlične plemiške družine grofov Coroninijev — Kronberg.

Nahujskain italijanski volilci so ga prisilili, da je odstopil s častnega mesta; s tim so izkazali zahvalo onemu nemškemu plemstvu, katero je pri volitvah v velikem posestvu glasovalo za italijanskega kandidata.

A naravnost žaljivo je bilo obnašanje italijanske gospode pri tej priliki. Jud je v starešinstvu predrzno nastopil proti grofu, čegar pradedje so zapustili plemstvu in deželi goriški veliko slavnih imen; jud se je upal režati toli zaslužnemu možu v obraz govoreč: Ali podložite se ali odložite! Pri teh besedeh mu je bajé galerija posebno glasno ploskala. Ali ni tako ravnanje skrajno žaljivo za vse plemstvo v deželi? — A zdaj hočejo postaviti na mesto grofa Coroninija — juda, kteri ima italijanski jezik a kri judovsko; kri pa ni voda! Ali ne bo to zopet zaušnica plemstvu? — Gospoda plemenita tako rada vskepi in se brani z orožjem, če bi jej kedo žalil čast le z besedo, radovedni smo tedaj, kako bodo branili čast nasproti takemu žaljivemu in poniževalnemu obnašanju. Čas bi bil, da bi naše plemstvo pustilo sporte in se vrnilo k delu, katero mu je bilo naročeno od začetka, ko je prišlo k nam na branik avstrijske zemlje!

Mi dobro vemo, da so Italijani gluhi za naše svete. Proti nam so vsi edini in če vedó, da vtegne nam kaj škoditi, ne zamudijo priložnosti. Ako bodo torej izračunili, da bi vtegnil jud nam škoditi, bodo ga gotovo volili. Svobodno! Mi se nikogar ne bojimo, branimo se pa judovstva s vsemi štirimi. Nam bo *v narodnem oziru prav prišlo*, da je italijanska politika v judovskih rokah. Judje bodo namreč italijansko ljudstvo tako vodili, da ne bo več zmožno boriti se s Slovenci. Ker pa nikomur slabega ne želimo, ampak le dobro sebi in drugim; ker želimo sporazumljenja z italijanskim ljudstvom pa brez judovskih posredovalcev, za to kličemo za slovenske besede gluhim italijanskim razumnikom Dante-jeve besede:

Uomini siate e non pecore matte,
Che l' ebreo fra noi di voi non rida.
Možje bodite in ne ovce neumne,
Da se vam ne bo smejal jud, ki živi
med vami.

Narodno gospodarstvo.

O varčnosti.

Plačuj vse, kar kupiš sproti!

Domači pregovor pravi: „Prazna vreča ne stoji po konci“. Jednako se tudi človek, ki je zalezel v dolge, ne more vzdržati, propada ne samo gmotno marveč tudi nravno. Zato proč s dolgovanjem, proč s knjižico, v katero se vpisujejo na upanje kupljene potrebščine. Ako hočeš varčevati, plačuj vsako stvar, ki jo kupiš sproti. Ako se bodeš držal tega gesla, prihranil si bodeš najmanj osmi del stroškov in niti za las slabeje živel. 1. Kdor sproti plačuje, se ne zadolži; 2. dobi ceneje; 3. pa tudi boljše blago.

Odkod to, da se jih toliko nevede zadolži, a se potem ne more več izkopati iz dolgov. To pride od tod, ker dajo vse zapisati: pri peku, pri mesarju, pri mlekarici, v prodajalnicah, povsod. Pridno jedo in pijejo, računijo pa ne; ko treba plačati, primanjkuje jim denarja. Morda ni tako! Narobe svet je, povžiti in porabiti, kar še ni plačano. Na 8 ali 14 dni mnogi kupujejo na upanje potrebna živila v nadi, da bodo z do tedaj prisluženimi novci mogli poplačati napravljeni dolg. Kdo pa je porok, da ne delajo računa brez krčmarja. Ako se bolezen vgnezdi v družino, treba denar porabiti za zdravnika in zdravila; dolg ostane nepoplačan; a ne samo to, nego množi se od dne do dne. Ali niso le premnogi na ta način že zabredli v dolgove in nesrečo. Zato pa proč s zapisovanjem! Plačuj vse sproti, kruh, meso, jestvine, vse, karkoli kupiš, tako bodeš ne samo se obvaroval dolgov, marveč veliko manj potrosil. Vedel bodeš vedno, kako je tvoje gmotno stanje, kako ti je uravnati tvoje gospodarstvo, da troški ne presežejo tvojih dohodkov, ter si mogel tudi kaj prihraniti.

Meseca marca l. 1883 vstrelil se je na Dunaju neki odvetnik: ki je svojim otrokom zapustil sledeče pismeno sporočilo: „Varujte se dolgov. Raje stradajte in zmrzujte, kakor da si le en krajcar izposodite; nikdar si ne izposodite niti novčiča na račun prejemka, ki ga pričakujete še le na jutre“. Ta opomin velja pač tudi vsakemu, ki hoče varčno, mirno in srečno živeti.

Obrni vsak vinar dvakrat, trikrat, predno ga izdaš.

Vselej se prašaj: Ali mi je tega res neobhodno treba? Ako moreš to prašanje z mirno vestjo potrditi, lahko kupiš. Toda kolikokrat, da neštevilnokrat boš potisnil denar nazaj v mošnjiček. A kako malo gleda na to naše ljudstvo. Smelo trdimo da v tem oziru velja tudi našemu ljudstvu narodni rek: „Kedar imajo otroci denar, imajo kramarji sejm“. Kako brezpotrebno in lahkomišljeno mnogokrat zametajo denar. Ako oči požele, ako vidi da ima bližnji, takoj si mora kupiti ne prašaje se, li potrebuje ali ne. Človeku se trga srce, ko opazuje, kako ljudje za brezpotrebne stvari, katerih čisto lahko pogrešajo, izmetavajo trdo prislužene novce. A manjka jim mnogokrat najpotrebnejšega. Zato kličemo našim rojakom: Kedar vas kaj mika, da bi kupili, prašajte: ali morem prestati brez tega? in ne: ali morem rabiti. Zaničuj nepotrebno, in redko ti bo primanjkovalo potrebnega. *Kdor pa kupuje, česar ne potrebuje, bo prodajal, kar mu je treba.*

Bodi praktičen.

Te besede se moramo poslužiti, ker nobena domača beseda pomena „praktičen“ dovolj ne pojasni. Zato je tudi težko obrazložiti pojem besede praktičen. Hočemo pa na nekaterih vzgledih pokazati, kdo ni praktičen. Imam prijatelja, kateri po nerodnosti zadene ob steklenico črnila ter jo prevrne po tleh. To ni nič posebnega, ker se to vsakemu človeku lahko pripeti. Toda črnilo se mora hitro odstraniti z lesenega poda, da se ne zaje v deske in zapusti madež. Prijatelj v naglici zgrabi popolnoma novo gobo, med brati vredno 1 gld., ter ž njo pobriše tla. Goba seveda ni več za rabo, in mora jo zavreči. Moj prijatelj ni praktičen. Drugi ima navado, da brezskrbno poseda po starih koših ali deskah. V deskah so zabiti žeblji, kateri pridejo v neljubo dotiko z njegovimi hlačami, in ko vstane, nekoliko zahrešči za njim in hlače niso več cele. Mož ni praktičen. Drugi kupi nov klobuk, natakne ga prvikrat na glavo ob slabem vremenu, slučajno pa doma pozabi dežnik. Pokrivalo pokvari takoj prvi dan. Ni praktičen. In tako bi mogli navesti neštevilnih zgledov nepraktičnih ljudij. Iz tega pa, dragi bralec, lahko spoznaš, kako moraš praktično ravnati. Ako bodeš praktičen v svojem delovanju, bodeš si mnogo prihranil, in stroški tvoji se bodo zelo zmanjšali. Zato bodi praktičen.

Dopisi.

Iz Komna na Krasu. Odpočil sem še. Kje sem bil, kod hodil in kaj vse videl, bi popisal, a predolgo bi bilo. Zima je, pravi koledar, zdaj se ne potuje, zavrnil bi me kdo. Vem, da je zima, toda zima in časi, kakor so bili pred malo dnevi, so za-me najugodnejši časi. Da se ne ustaviš, le nekaj iz mojega potovanja. — Slišal sem večkrat o zanimajoči legi in lepoti Komna na Krasu; ogledati sem si ga hotel. Prihajam od zahodne strani. Nedelja je — dan krasan. Veličastno odsevajo igraje se solnčni žarki v oknih prvih na zapadu stoječih poslopij. Velikan se dviga nad temi. Kdo je on neki, morebiti je stolp? Stolp ni, saj brez križa jih ni! — Stopam dalje. Meni nasproti prikoraka možak precej elegantne postave. Bog z vami, pozdravim prišleca. Tukaj je Komen, kaj ne, prašam ga hitro. „Da, prijatelj, Komen je to, ali ni lep?“ In nad prvimi hišami, kaj se dviga mogočno v nebo? „Tam je zvonik, odgovori mož gostoljubno“. Zvonik, in brez križa?! „Strela nam ga je vzela; vendar ne glejte samo zvonika, stopite dalje in oglejte si cerkev; cerkev ni brez križa, ta ni brez lepotičja.“ Z Bogom, hvala za prijaznost.

Korakam po cesti vodeči proti vzhodu. Že sem v Komnu. Zrem na desno, gledam na levo. Na levi leži vinograd, na desni je hiša; nad večjimi vratmi strli veja, nad manjšimi visi tabla z napisom: Pevsko in bralno društvo „Lira“. Dobro, mislim pri sebi; če pojde, tudi to si ogledam, zdaj ne, pozneje. Grem dalje. Pridem do vzvišenega kraja; prijuden je ta, milijo ga raznovrstna, krasno razvijajoča se drevesa. Tudi cerkev je tukaj — da tukaj je tukaj! stolp je pri njej, stolp brez križa, hajd naprej, pogledati jo hočem. Lepa je ona, trdil je mož dovolj fine postave. In res, ni me varal. Stojim na pragi. Pogled se opira na glavni altar; muditi se ne mara, hiti navzgor. Oče nebeški, kako dvigaš roke; nižej tebe je sv. Duh, še nižej je Sin. Prizor je to ob reki Jordan. In okoli stoječi, kdo neki so to? Ne vem si razlagati; tako daleč ne sega moja modrost. Kdo je vse slikal, kdo storil naslikat? — zagonetka je meni; nobenega ni, da bi pomagal iz stiske. Vskliknem pa vendar: Slava mu, kdor je napravil, večja še slava, kdor je storil napraviti!

Še malo pogledam Komen na Krasu; toraj ven iz cerkve. Nastopim cesto, katero sem zapustil poprej. Pridem do kraja. Na levo od prejšnje vije se cesta; je glavna ali stranska, vedeti ne morem; bodi li stranska, bodi si glavna, mila si ti, še milejša zato, ker krasi te vrtič poln mičnih drevesc. Tebe vrtič tudi kos ni zapustil; slišim frfranje, čujem tvoj glas; ti si ti, dasi se skrivaš. Srce se mi krči; ne pusti mi nazaj; želi ostati, a ostati ne morem, ker sem iz daljnega tujega kraja. Pridem pa drugič in vse lepše bo takrat: Križ bo na turnu in prijetnejši vrtič.

Nazaj! Dan se nagiba in želodec se huduje; treba ga pomiriti; ali kje, to je prašanje. Aha, zdaj se spomnim. Veje in vejice le štrlite, nič vam ne dam. Tje grem, kjer je napis.

Približam se napisu. Še le malo dalje, zdaj pa kar hitro skozi velika vrata pod vejo. Kličem kvartinček — pijem. Koj zadonijo krasni, ubrani glasovi. Od kje petje, od kod oni lepi glasovi, nadlegujem postrežnico. „Pevsko društvo je skupaj“ odgovori mi le-ta. Smem zraven. „Ne vem“, dobim v odgovor. Skušal bom vendar. V strahu bližam se vratom potrkam — slišim krepki: naprej. Zdravi fantje, nagovorim v krogu stoječe. Le pevajte, tako je prav. Pevec sem bil tudi jaz svoje dni; moči ni več zdaj, a veselje še vedno. Žalostno, ni več petja bilo; jaz sem jih zmotil. Fantje sedejo; nekteri se posmehujejo, drugi iztikajo novice po listih. Moško sedi v kotu junaški mladenič; se drznem in temu prisedem; začne se razgovor. Lep je vaš kraj, pravim mu jaz. „Kaj ne, da je lep,“ odvrne uljudno junak. Krasna je cerkev. „Krasna je, da; to je trud našega gospoda dekana, zraven prispevek za dobro unetih občinarjev.“ Delo gospoda dekana — uganka je rešena. Bog povrni velezaslužnemu gotovo, dasi meni povsem neznanemu gospodu dekanu; Bog plati občinarjem, ki so v to pripomogli! Prašal bi še, toda časa vam ne ostaja; v razgovor vas vabijo sodrugi. Prosim le-to: Govori se o veselici; kdaj bode ta, morebiti že danes? če bo danes, ostanem jaz tu, veselil se bom z vami. „Danes ne bo“, odvrne mladenič — molči. Kakšna pa bo? Junak je v zadregi; zarudijo mu lica; slednjič mi reče: „Petje bo, kakor danes; tudi poskočiti hočemo in zavrteti se malo.“ Tako? V letih sem bil, v kakoršnih ste vi; tudi mene je mikalo enako veselje, toda gledal sem žep; izpuščal je ta, ko sem dovolil si veselje in drugo —? Kaj poslušaš baburo, zaupije nekdo osorno; hodi sem, da končamo pogovor in zaključimo sejo. Meni ni več obstati; vstanem, segnem mladeniču v roko in zakličem: Moški bodite, fantje! Na svidenje, ostanite mi zdravi!

Potnik.

Od nekod. „Slov. Narod“ porabi vsako priliko, da mahne po od njega toliko sovraženi duhovščini. Nedavno je z vso resnobo pripovedoval svojim bravcem, da se delajo v Gorici velike predpriprave za nove volitve v goriški dež, zbor, o katerih pa v Gorici ni bilo nikomur ničesa znano. „Narod“ je hotel tudi vedeti, da se bodo te volitve vršile v znamenju zmage duhovščine proti učiteljstvu, in je trdil: *proti učiteljstvu se mora zmagati s pomočjo duhovščine.* To je treba združiti proti pravični zahtevi učiteljstva za materijalno zboljšanje. — Protestujemo proti takemu sumničenju in podtikanju.

Duhovščina da bi bila proti povišanju plač učiteljev! Zakaj? Ali ima duhovščina pri tem kak dobiček, ali izgubo? Ne. Toraj, zakaj? Iz gole zavisti. Take podle namene pa komu podtikati, je zloba v najvišji meri. Kakor se je duhovščina zadnje čase trudila in prizadevala zboljšati svoje materijalno stanje, kar se je kolikor toliko tudi zgodilo, tako gotovo privošči tudi učiteljstvu, da bi imelo vsaj toliko plače, da bi moglo svojemu stanu primerno živeti. Kajti vsak pameten in razsoden človek mora priznati, da dan danes ni mogoče s 400 ali 500 gld. sebe in družino pošteno preživeti in izgojevati. O kaki nadaljni izobrazbi pri takih razmerah niti govora ne more biti.

Preverjeni smo, da dopisnik „Slov. Narodu“, niti samemu sebi ni verjel, ko je zgorajšnje besede napisal. Mariveč ne rečemo preveč, ako trdimo, da kamen spodtike je dopisniku lepa sloga in edinost med duhovščino in učiteljstvom na Goriškem (Izjeme so povsod, in tudi pri nas, a so le izjeme). Ker je „Slov. Narod“ na Kranjskem na več krajih razdvojil duhovne in učitelje, tako bi rad videl, da bi bilo tudi pri nas. Radi verjamemo, da bi bil tak razpor prava slast za „Slov. Narod,“ ki živi le ob prepiru, a da bi bil na korist našemu narodnemu razvitku in napredku nismo prepričani. Upamo, da „Slov. Narod“ takega veselja nikdar ne doživi, in da se mu nikoli ne posreči zasejati tudi pri nas nepotrebnih prepirov in nasprotovanj, kakor drugod.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Naš državni zbor je torej zopet zaključen. Vladi in večini nasprotne stranke so toliko časa uganjale budalosti, davkoplačevalcem kradle iz žepa denar, da se je slednjič naveličala sicer zelo potrpežljiva vlada ter poslance poslala domov. Sedaj bode zopet vladal paragr. 14. Temu paragrafu, ki za časa nezborovanja drž. zbora vladi dovoljuje samolastno postopanje, in katerega so liberalci sami skovali, so isti napovedali odločen boj! A z budalostno obstrukcijo so mu ravno pripomogli do zopetne veljave. Izvrševalni komisiji desnice je grof Thun izjavil, da bode tudi v sedanji dobi postopal v smisiu in sporazumljenju večine. Večina je izvrševalni odsek proglasila stalnim. Obljube grofa Thuna so sicer lepe, a dejanja so bila dosedaj zelo pomanjkliva. Slovenci imamo v absolutistični dobi še manj pričakovati.

Na Ogerskem med vlado in opozicijo še vedno ni prišlo do sporazumljenja. Ministerstvo se na jedni strani zateka k vladarju, na drugi pogaja z nasprotniki, a do sprazuma le ne pride, ker vladnim nasprotnikom od dne do dne raste greben. Vendar pa zadnja poročila poročajo o upanju na spravo, ki pa se bode sklenila le na korist rogovileže v.

Paragr. 14. ne delu. Prihodnje dni se izdajo tri cesarske naredbe in sicer prva za *zboljšanje plač državnim služabnikom*, druga, s katero se *uvede davek na sladkor*, in tretja zadevajoča zakon glede vojaških novincev.

Vnanje države.

Boj za Filipine se je vnel. Amerikanci so Špancem vzeli filipinske otoke, a domačini nočejo pripoznati ameriške nadoblasti. Proglasili so republiko, ter minolo saboto večer z vso ustaško vojno silo napadli glavno mesto Manilo. Boj je divjal v nedeljo cel dan. Ameriški poveljnik poroča, da so sicer odbili napad vstašev, a pripoznati mora, da je padlo 20 vojakov, ranjenih pa je bilo 125 mož. Amerikani sedaj lahko vedo: Da kjer te ne srbi, ne praskaj!

† **Grof Caprivi**, bivši nemški državni kancler je zadet od kapi umrl. Pokojnik je bil sicer protestant, vendar ni nasprotoval katoliškemu gibanju. Ker se je vedno vneto potegoval za versko šolo, moral se je predčasno umakniti sedanjemu drž. kanclerju knezu Hohenlohe.

V Rumuniji so nastali kmečki nemiri. Socijalistični agitatorji so razburili ljudstvo, da je nastopilo pot vpornosti.

Na Pruskem še vedno izganjajo Slovane. V zadnjih dneh so izgnali 230 poljških delavcev. Iz tega lahko spoznamo, koliko na Prusijo vplivajo odločne izjave grofa Thuna. Slovan res ne pride do pravice.

† **Bolgarska kneginja Marija Lujiza** je nanadoma umrla na porodu. Bolgarski narod je je ljubil značajno in blago kneginjo, ter to posebno pokazal ob njeni smrti. Visoka pokojnica je bila odločna katoličanka. Nje soprog ji je provzročil veliko britkostij, ko je ruskemu stricu na ljubo popravoslavil prvorojenca princa Borisa. Bog je blago kneginjo in verno kristijano rešil premnogih britkostij.

Kaj novega po Slovenskem?

Na Kranjskem. — Kmetijska zadruga v Dobrépoljah je kupila obširno stavbišče za skladišča in mlekarnico, Zadruga ima že nad 300 članov. — Gorelo je na Svečnico zjutraj v novem vladnem poslopju o Ljubljani. Ogenj je nastal v veliki slavnostni dvorani. Škoda je kakih 4000 gld. — V Stični je slamorezni stroj odtrgal roko 6 letnemu otroku. Pazite na otroke! — Kat. društva prirejajo lepe in živahne veselice, na katerih razveseljujejo svoje člane.

Na Štajerskem. — Lavatinski prošt, msg. Ignacij Orožen je obhajal osemdesetletnico življenja. Zaslužnemu starčku na mnogaja leta! — Na Gomilskem so obhajali sv. misijon. — V Ptuju je vmrl vrli narodnjak, veletržec Andrej Jurca. — Štajerski listi tožijo, da mnogi narodni trgi spe v narodnem oziru. Vzdramite se, ker sovražnik hodi okoli kaker rjoveč lev! — Obesil se je blizu Polzele brambovski vojak iz celjske vojašnice, Franc Kolšek. — V Ptuju bodo kmalu volitve v okrajni zastop. Nemci so prav pridno na delu. Okoličanski Slovenci pa se menda še niso začeli gibati. Žalostno! — Predstojnik lazaristov v Celju g. Janez Macun je dobil od papeža naslov: missionarius apostolicus za njegovo neumorno delovanje po misijonih.

Na Koroškem. Vodja c. kr. učiteljišča Knapitsch in njegova boljša polovica prav pridno agitirata za „šulverein“. Uradniki na Koroškem seveda nimajo druzega opravila. — Izvošček Weis v Celovcu padel je tako nesrečno iz sanij, da je na mestu obležal mrtev. — Na Velikem Strmcu je tat iz tabernakeljna ukradel monštranco in ciborij. — Ravno tam se je obesil mlad človek, potem ko je zapil ves zasluženi denar. Nesrečna žrtev žganja.

NOVICE.

Gorica.

Umrl je č. g. Peter Vuga, župnik v Škrbini pri Komnu. Mir njegovi duši.

Razpisana je župnija Škrbina. Prošnje je vložiti do 21. marcija na namestništvo po preč. knezonadškofijskem ordinarijaveč.

Podučevalni tečaj, katerega priredi cecilijansko društvo v Gorici v dneh 27-28 febr. in 1-3 marca, obeta obilne udeležbe. Oglasilo se je že oče organistov, cerkvenih pevcev in celó učiteljev. Podučevali bodo ti - le gg: *Preč. g. J. Kokošar* bo učil teorijo petja in cerkveno glasbeno slovstvo, g. *Danilo Fajgelj* karmonijo in orgljanje; č. g. *Fr. Setničar* korál, preč. g. *Angel Čargo* praktično petje, ljudsko in večglasno; *Mons. dr. Franc. Sedej* cerkvene določbe o liturgičnem petju. Kdor se hoče tečaja udeležiti, naj to naznani pravočasno Mons. Francetu Sedeju.

Rok za polaganje fasij za osebni dohodninski davek je podaljšan do 15. marcija. Toliko v odgovor na razna prašanja.

Rojak, ki nam dela čast, je arhitekt g. Makso *Fabiani* na Dunaju, rojen v Kobdilju na Krasu. Trg pred Karlovo cerkvijo na Dunaju hočejo, kar najbolj umetno preobraziti. Za načrte izdelanja fasad na tem trgu je v to postavljen odbor razpisal darila. Načrtov je bilo na to predloženih mnogo, ali izmed vseh je bil najboljši načrt g. Maksa Fabianija, kateremu je pripadlo prvo darilo 2500 gld. Omenjeni naš rojak je bil izdelal tudi paviljon komisije za regulovanje Dunava, komisije za prometne svrhe in razširjanja mesta lani za jubilejno razstavo na Dunaju G. Makso Fabiani je znan tudi radi načrta o preobrazbi Ljubljane za časa zadnjega potresa.

Dopolnilna volitev v deželni zbor na mesto odstopivšega grofa Frančiška Coronini ja bo 27. t. m. v mestni hiši Goriški. Za poslanstvo kandidira žid. dr. Graziadio Luzzatto, kateri prestopi k luteranom. Tako daleč smo prišli v Gorici. Kako je pač ob srcu laškim katoličanom?!

Shod za krojaško zadrugo bo v gostilni g. Katnika „Pri Zlatem križu“ (Pri Lizi) dne 13. t. m. ob 6. uri zvečer. Udeležba bodi velika!

Trgovska obrtna zadrga je imela v januvarija 199769 kr. 17 vin. prometa. Število zadružnikov je naraslo na 1173 s 2141 deleži. Posojil je zadruga lovolila 389668 kr. 60 vin. Stanje hranilnih vlog dne 1. febr. je bilo 186045 kr. 62 vin. Trgovska - obrtna zadruga se torej krepko razvija.

Odposlanstvo učiteljev na Dunaji. Kakor poročajo listi se je odposlanstvo slovensko - hrvatskih učiteljev Goriške in Istre predstavilo grofu Thunu in naučnemu ministru grofu Bylandtu. Odposlanstvo je predstavil drž. poslanec dr. Gregorčič. Ministra sta bila polna sladkih besedij, a stem učiteljem še ni pomaganc. Minister Kaizl je bil odsoten, spomenico so izročili njegovemu tajniku.

Porotne obravnave v Gorici se prično dne 13. marcija t. l. Predsednikom je določen K. vit. Defacis, predstojnik okrožnega sodišča, namestnika na pa sod. svetnika Ern. Schmarda in R. Zörrer. Objave v Gorici, ki to naznanjajo, so samo *italijanske!* Ukazi pravosodnega ministerstva ne veljajo za tržaško višje sodnijo. Treba bo zopet pritožeb.

Slov. kat. delavskega društva občni zbor. K občnemu zboru dne 5. t. m. zbrali so se delavci v obilnem številu, da so napolnili sobano, katero nam je blagovoljno prepustil g. Wanek (Pri Katariniju). Bodi mu iskrena zahvala.

G. predsednik G. Likar je društvenike pozdravil in naznanil, da imajo zborovalci določiti *mero* in *način podpor v denarju.* Težko je vsem vstreči. Imeti bi morali zlate jame, da bi vsém pomagali. — Ali človeku ne pomaga le denar, ampak tudi *dobri nauki in modri sveti* o zmernosti, previdnosti in varčnosti.

Na to je g. dr. Jos. Pavlica govoril o *denarni dodpori.* Od začetka je bilo rečeno, da bodi naše društvo tudi *nekaka družba sv Vincencija*, katera podpira ubožce sploh. Mislili smo torej, da bo smel določevati podporo odbor po svoji vesti. Za to smo do zdaj podpirali *ne le bolnike*, ampak tudi druge revežе n. pr. če jim je bila žena bolna ali otroci ali če so prišti v veliko siromaščino. — Toda po *šestih* mesecih so prišli bolni društveniki in so *zahtevali podporo v denarju kakoršno imajo pri drugih blagajnah* (n. pr. pri slov. podpornem društvu, v tvornicah itd.) Odbor je izprevidel, da imajo pravico do take podpore, ali za to je treba ustaviti podpore drugim revežem, ki niso ravno bolni, ker tudi druge blagajne podpirajo le bolnike (glej postavo 30 marca l. 1888. o bolniškem zavarovanju delavcev). Druge reveže bomo tedaj smeli podpirati le iz delavskega vinarja.

Nekateri delavci so želeli, da bi *več* plačavali na mesec in potem tudi več vdobivali (tako Stakulič, Lovišček), a drugi so bili proti temu (Oblak, Gomišček) Kdor hoče več, naj se vpiše v podporno društvo. Sklenilo se je, naj odbor stvar dobro premisli, ali bi ne bilo morda prav, ako bi oni delavci več plačavali, ki niso pri nobenem društvu zavarovani.

Sklepi občnega zbora slovenskega katoliškega delavskega društva:

1. Iz rednih doneskov (po 20 kr. na mesec) vdobivajo društveniki denarno podporo, ako resnično obolijo, da ne morejo na delo več ko tri dni.

2. Vsaki oboleli društvenik vdobiva po 1½ gld. na teden, za dneve črez teden pa po 22 kr. dan. Ta podpora traja do 20 tednov.

3. Društveniki bodo vdobivali podporo konec vsakega tedna ob nedeljah v društveni sobi od 10—12 ure.

4. Kdor ni odboru znan, mora pripeljati s seboj pričo; o bolezni velja spričalo zdravnikovo in ako tega ni, velja spričalo poverjenikovo

5. Društveniki, ki so že bolni pristopili ali ki so sami krivi, da se jim bolezem ponavlja (n. pr. s pijan-

LISTEK

Mirni sosedje.

„Kaj pa je to?“ in še predno more razločiti, odkod ta grom, oglasijo se ravno njegovi spalnici nasproti gosli, ki cvilijo mačjo godbo v roki nevajenega finančnega uradnika Zemljaka.

„To je pa že preveč!“ vsklikne profesor jezno, skoči s postelje, se za silo opravi in dere k vratom svoje na pol gluhe gospodinje pritožit se nad nemirneži. Pri tem mora iti mimo stanovanja učiteljice Paviine, ki si ravno ljubeznjivo prepeva lepo pesmico.

„Grom in strela!“ menda sem zašel v hišo samih muzikantov; pa mi ni nič baba povedala, ko sem jo naravnost prašal, kake ljudi ima v hiši!“

„Gospa, gospa, prosim eno besedo!“ kliče profesor in ropota po vratih! gospa pa je gluha in tudi že v pervem spancu. Dolgo je ne more spraviti po koncu; slednjič se vender vrata odpro, gospodinja v nočni obleki, z nočno avbo na glavi, nevoljna nad ropotom praša: „Kaj pa je, kaj se je zgodilo, ali gori?“

„Kaj se je zgodilo? ponavlja jezni profesor, „ali nič ne slišite?“

„Kaj pa, kaj, ali je potres?“ praša sedaj prestrašena. — Mej tem so se godci in pevka mirno zabavali datje z godbo in petjem. —

„A, neumnost, kaj potres! Poslušajte kaj počno!“ se zadere profesor,

„Kedo? kaj? Povejte mi, gospod profesor, kaj je vender! ali so tatje v hiši? Razkačeni profesor začne sedaj na ves glas vpiti, da ni miru po noči v tej hiši: Kreg privabi seveda tudi druge na hodnik. ki si ne vedo razlagati, odkod vpitje in jeza novega soseda ter prestrašeni obraz gospodinje.

Vsi sprašujejo: „Kaj je? ali se hiša podira? gori? ali so roparji v hiši?“

Gospa še ne ve, pri čem da je, kaj hoče profesor. Tedaj se oglasi trgovski pomočnik, ki je, mimogrede rečeno, ud glasbenega društva in igra na vijolon, od tod tudi glasovi, grom, ki so v drugič splašili profesorja: trgovski pomočnik odločno, že vsled gluhote gospodinje, precej na glas še enkrat praša, kaj pomeni nemir in vpitje.

„Prašajte tega gospoda, jaz sama ne vem!“ pravi gospa in pokaše profesorja, ki je gerdo gledal godce in pevko in potem zarežal:

„Kaj je, brezobzirnost je, motiti človeka po noči z Vašo mačjo godbo!“

„Kako? kako pravite? z mačjo godbo? če Vam ni všeč, pojdite drugam, kedo Vas je klical semkaj, razumete?“ se oglasi učiteljica Pavlina.

Tudi knjigovodji Gostiču ni dopadlo, da je profesor njegovo in tovarišev godbeno umetnost imenoval mačjo godbo; zato gerdo gleda sitneža in ravno ima primeren odgovor na jeziku, ko ga prehiti Zemljak in se odločno potegne za vse stranke; „Dovolite, gospod sosed, že navadna vljudnost zahteva, da privoščimo drug drugemu nedolžno veselje po trudapolnem delu.

„Tako je!“ oglasijo se vsi.

„Seveda, tako je!“ de jezno profesor, „ali mari mislite, da jaz lenobo pasem po dnevu? da ne potrebujem počitka in miru saj po noči?“

„Kedo Vam brani počivati?“ odvrne finančni uradnik, „počivajte, nas pa tudi pri miru pustite: lepa je ta, da bi moral človek še druge prašati, kaj sme in česa ne sme početi v svojem stanovanju! Čujte! če Vam ni všeč, pomagajte si drugam!“

Te besede seveda niso bile všeč gospodinji, ki se je bala zgubiti komaj prišlega stanovalca.

„Prosim, ne govorite tako, saj se bo dalo....“

„Nič se ne bo dalo, precej jutri grem iz te hiše,“ zavpije jezno profesor.

„O gospod profesor, poterpite saj...“

„Pustite godernjača, gospa naj gré, kamor hoče! oglasijo se drugi enoglasno: mi hočemo imeti tudi svoje, mi smo štirje, on sam: kje je zapisano, da bi se morali vsi po enem ravnati?“ pristavi knjigovodja.

„Dobro, dobro, saj se ni treba, samo za današnjo noč prosim, pustite me v miru s svojo godbo: jutri grem!“

In šel je, — iskat druge ulice, drugega stanovanja, kjer bi mu ne bilo treba poslušati godbe. Še dandanes je išče, modroslovno delo pa čaka doveršenja. —

čevanjem) nimajo pravice do *redne* podpore.

6. Ubožci, ki trpijo ali ker nimajo zaslužka ali ker imajo bolezen v hiši, bodo vdobivali podporo iz doneskov izvenrednih udov in iz delavskega vinarja.

7. Iz istega zaloga bo smel odbor dajati tudi *posojila* ubožnim; iz rednih društvenih dohodkov pa le posojila do 5 gld. z enim porokom.

V mestu so poverjeniki nabiravci, v okolici pa bo odbor imenoval poverjenike za vsaki kraj posebe.

8. Odbor bo imel sejo vsako nedeljo ob 11. uri.

Opomba. Delavci v mestu nosite svoje prispevke kolikor mogoče sami k blagajniku in sicer ob nedeljah od 0—12 ure v društveno sobo v Semeniški ulici (Via Seminario).

O shodu v Ljubljani je govoril zopet dr. Jos. P. Pojasnil je na kratko pomen delavskega shoda v Ljubljani, ki bode dne 28. maja na praznik presvete Trojice. Ker je naše društvo politično, se ne more kot tako udeležiti shoda, ali posamezni udje bodo to gotovo storili. In res se jih je oglasilo takoj nekoliko. Vsled tega smo sklenili: Odbor naj se domeni z dr. A. Gregorčičem in odborom podpornega društva za vse potrebne priprave, da bosta Gorica in Trst dostojno zastopana v Ljubljani na vseslovenskem delavskem shodu.

O *varčnosti* je govoril prav poljudno in prepričevalno č. g. V Kovačič. Palo je marsikatero dobro seme, ki bo sad obrodilo. Mladi g. govornik nam bo moral še govoriti, ker zna.

Bilo je že proti poludne, ko je g. predsednik sklenil zborovanje.

Prihodnji občni zbor bo 19. t. m). prvo nedeljo v postu) ob 10 uri v ravno istem prostoru.

Poziv za potovanje na svetovno razstavo v Parizu. Odbor ki se je v Ljubljani osnoval, da Slovencem olajša obisk pariške razstave l. 1900. nam je poslal poziv po katerem povzamemo sledeče;

Kdor se hoče udeležiti skupnega izleta Slovencev na pariško svetovno razstavo, naj se blagovoli oglasiti pri pripravljalnega odbora tajniku, g. kanoniku Sušniku; denarne pošiljatve pa naj se naslovljajo na blagajnika g. c. kr. notarja Ivana Plantana.

Pogoji: Cena za vožnjo tje in nazaj z vsemi potrebščinami na poti in v Parizu znaša, ako se tekom l. 1899. vplača 250 gl., leta 1900 pa 260 gld. Vplačuje se lahko v mesečnih obrokih po 15 gld, v četrtletnih obrokih po 45 gld., v poluletnih po 90 gld., ali pa tudi vsa svota na enkrat.

Čas potovanja določil se bo pozneje posebno, ako bi nameravili Slovenci korporativno v imenu slovenskega naroda nastopiti in obiskati razstavo.

Vse popotovanje ima trajati približno štiri tedne

Popotovalo se bode kolikor mogoče po dnevi; da bode potovalcem mogoče ogledati si tudi druge kraje in mesta, skozi katere se bode popotovalo.

Vsakateremu udeležencu se izroči brezplačno načrt pariškega mesta in razstave s programom popotovanja.

Za potrebno hrano, pronočišča, voditelje, sploh za vse, kar se na potu potrebuje, skrbi odbor. Stroškov mej potjo nimajo udeleženci nikakih, razun ako si hoče kdo sam svojevoljno kaj kupiti.

V Parizu: Udeležencem se odkažejo v hotelih stanovanja, in sicer kolikor mogoče vsakateremu lastna soba; le družinam se dajo skupne sobe.

Zajutrek, kosilo in večerja so skupni

Udeleženci si ogledajo v manjših skupinah in pod vodstvom veščih voditeljev najzanimivejše predmete, galerije, muzeje, itd. v mestu in razstavi.

Nikdo ni navezan na družbo; vsakdo se lahko, ako mu je drago, od nje oddalji.

Na željo udeležencev se bode ogledala tudi mestna okolica.

Goriška „Sentinella“ je izlila svoj žolč radi odločne izjave grofa Thuna ital. poslancem v odprtem pismu na ministerskega predsednika. V njem smeši grofa Thuna in mu svetuje naj gre sam v Pazin se prepričat ali je mesto italijansko. Svetuje mu pa naj vzame star, železen oklep iz kakega dunajskega muzeja in železno ograjo za obraz ker drugače mu bodo pljuvali v obraz in dobi poštene bunke. Grof. Thun lahko mirno spi. Ubogemu „Budalu“ pa privoščimo to skromno veselje, da ne umerje od jeze, saj že tako komaj životari.

Sentinella se jezi, da so poslali iz okrožne sodnije nekemu goriškemu trgovcu, kateri popolnoma nič ne razume slovenščine, odlok v slovenskem jeziku. Radi bi vedeli kdo je tisti trgovec in koliko slovenskih grošev je že spravil s znanjem slov. jezika.

„Sentinella“ od srede je bila zapljenjena, ker je objavila članek, v katerem pravi da je Zuccon, katerega si je izredila rajnka „Pro patria“, zapisnikar v znani obravnavi proti Nabrežincem in g. Plesu, — falsificiral zapisnik.

Nova pesem proti „Slovencem Gorizia sciava“ je dobila prvo darilo v „Ginastiki“.

Pesem je zložil sin odvetnika dr. Vincija, ki posebno pridno vabi Slovence v svojo pisarno. Sin v pesmi sramoti Slovence, oče pa je pred nekaterimi dnevi prvikrat *slovensko zagovarjal* slovensko stranko na okr. sodišču. Za slovenski denar ti možje narede vse, a Slovenci so taki bedaki, da jim polnijo žepe. Kako dolgo bomo še redili — gada na prsih?

Pravica kje si? Trije slov. delavci so prišli v torek med sedmo in osmo uro zvečer iz ulice mimo vojašnice na Travnik. Tu je bila zbrana, kakor sploh vsak večer številna zdivjana druhal našemljene olikane in neolikane fakinaže, katera je vganjala svoje burke, razsajala, posebno krepko pa vpila znano pesem sramotilno pesem na Slovence. Tu je eden od trojice poštenih delavcev rekel enkrat živijo: Kakor obsedena jih je druhal obsula in jih spremljala s psovanjem in upitjem. Kamenje, blato in razni predmeti so letili na uboge može. Kamen je zadel enega od zadej v glavo. Med tolpo so bili tudi redarji. Vsakega zločinca bi morali redarji braniti pred izbruhi zdivjane fakinaže, niso pa tega storili, da bi branili te uboge može, kateri vendar nikomur niso ni želeli ni storili žalega. Pač pa so jih na zdivjano povelje fakinaže, ki je upila „dentro“ dentro i ščavi“ utaknili v luknjo do druzega dne. Prašamo: Kaj so zakrivili delavci? Prašamo: Zakaj sme propadla fakinaža na ne čuven način sramotiti in izzivati Slovence, napadati in uganjati svoje burke s poštenimi dekleti, katere pridejo na ulico po opravilih?

Pribijemo še, da je slavni komisar Contin in polizijski nadzornik upil nad delavci drugi dan „Naj gredo v Trnovski gozd kričat“.

Interpelacija. Poslanec Lenassi je interpeliral ministra za uk in bogačastje, radi slov. šole v Gorici. Lenassi bi že rad videl, da bi naši otroci capljali Podturen v bivšo Cattinellije-vo vojašnico, katero je 8 novb. 1898 višje sodišče odobrilo. Kako malo bo unetemu poslancu pomagano!

Lega Nazionale mora pa rasti. Povsod kjer italijansko dihajo pridno za Lego nabirajo velike svote in — plešejo. Vsi listi so polni samih plesov za Lego. Slovenci pa pridno zalagajte žepe lahonskih trgovcev s kronami, da Lega ne usahne.

Za vsako silo kliče „Corriere“ še veleitalijansko društvo „Dante Alighieri“ na pomoč, češ saj tudi Slovani in Nemci dobivajo od drugod pomoči.

Za ital. vseučilišče v Trstu so že sklenile nekatere furlanske občine stalen donesek. Uboge! Zakaj bi ne kupile rajše poštene moke svojim kolonom, da bi ne umrali za pelagro.

Novačenje na Primorskem se bode vršilo po naslednjem redu: A. V Trstu dne 1., 2., 3., 4., 5, 6., 7., 8. in 9. marca. B. Na Goriškem in Gradiščanskem: Gradiška dne 18. marca; Kormin dne 16. in 17. marca; Gorica (mesto) dne 14. in 15. marca; Gorica (okolica) dne 8., 9., 10., 11. in 13. marca; Ajdovščina dne 6. in 7. marca; Kanal dne 3. in 4. marca; Bovec dne 28. aprila; Tolmin dne 24., 25. in 26. aprila; Cerkno dne 22. aprila; Sežana dne 23. in 24. marca; Komen dne 20. in 21. marca; Červinjan dne 13., 14., in 15. marca: Tržič dne 10. in 11. marca. C. V Istri: Piran dne 23. in 24. marca; Koper dne 17., 18., 20. in 21. marca; Rovinj dne 19. aprila; Volosko dne 27., 28. in 29. marca; Krk dne 4. in 5. aprila; Cres dne 7. aprila; Lošinj dne 10. aprila; Pulj dne 12., 13., 14., 15. in 17. aprila, Labinj dne 21. in 22. aprila; Poreč dne 25. in 26. aprila; Buje dne 28. in 29. aprila; Buzet dne 9., 10. in 11. marca; Motovun dne 6., 7. in 8. marca; Pazin dne 1., 2., 3. in 4. marca; Podgrad dne 13. in 14. marca.

Državne podpore 2000 gld. je dovolilo poljedelsko ministerstvo društvu „Gospodarska zveza v Ljubljani“ z namenom, da poskrbi zveza za *trgovsko izobrazbo* mož, ki bodo v obširnem obsegu in z uspehom *snovali, organizovali in pregledovali gospodarske zadruge* v področju zveze.

Križna ulica je menda izbrisana, iz mestnih ulic. Tako zanemarjene ulice ni dobiti tako kmalu. No ja! Saj je tam obsovraženi „Šolski dom“. Vsak dan lahko vidi človek potoke, . . , in . . . vse to, dokaze italijanske kulture. — Ali je to mestu v čast. Se ve ni denarja, saj morajo toliko potrositi, da plačajo demonstracije proti Slovencem. Kaj pravi k temu „šijor Brajdot“.

Pust. Neznosno je že v mestu o teh pustnih dnevih. Našemljena druhal se vali zvečer po ulicah in razgraja in razsaja. Nekega večera je načeloval taki „bandi“ človek oblečen za škrata z vilami v rokah. No res zadel jo je s tem. — Pošten človek, posebno dekleta niso varni pred to tolpo. Zdaj prepevajo še v skoraj barbarski italijanščini pesem, ki sramoti Slovence. To pesem je vglasbil sinček odvetnika Vinci.

Vsako kitico zaključijo besede: „Che a Gorizia benedetta tutto, tutto xe taliani!“ Tako pojejo se razume samo zvečer; čez dan je na vsakih vratih prodajalnic — — „tutto, tutto že pejte ga šam“. In vse to razsajanje se godi v okrilju slavnega magistrata.

Javni shod v Solkanu dne 5. t. m. ob 3 pop. je privabil kakih 100 mož Solkancev. Med shodom so prišli v Solkan goriški sokoli. Tudi oni so se udeležili shoda. Govoril je g. dr. J. Pavlica o zadružnosti kmetov in obrtnikov. Krščansko-socijalna stranka si je postavila to nalogo, da ljudstvo prepriča, da izvira njegovo uboštvo največ iz tega, ker ni prav nič zadruženo. Krščanska ljubezen mora ustvariti zadruge, katere bodo zabranile izkoriščanje dela. Če je delavsko ljudstvo še tako ubogo, naj ne obupava, kakor je zapeljavajo socijalni demokratje, ampak naj trdno upa v Boga in v svoje moči. Poprej bo vseh konec ko kmeta in obrtnika! — Potem je pojasnil, kolik pomen bo imela krojaška zadruga v Gorici. Taka zadruga bi prihranila kmetom in obrtnikom na Goriškem veliko tisočakov vsako leto. Da bi se to spoznanje med nami razširilo!

Oglasil se je za besedo še g. A. Gabršček iz Gorice. Rekel je, da on zastopa sicer drugo razumništvo ko g. predgovornik, ali da gledé krojaške zadruge izjavlja, da v Gorici jo vsi rodoljubje štejejo za **del skupnega slovenskega programa.** Navduševal je poslušalce, naj pristopijo k zadrugi v obilnem številu.

Kje je narodni ponos? Št. Peterski fantje niso mogli drugače, kakor da so pred pretečeno nedeljo plesali. In pa še dvakrat ta pust. Ples mora biti res nekaj silno potrebnega, nad vse koristnega. A najzanimivejše pa je gotovo, da so tudi v Št. Petru morali Slovenci plesati, kakor so godli lahónski goriški škripači. Laška mestna godba je zmedla Slovencem v okolici glave, kar se ji v mestu ni še posrečilo. Kaj to, da trpi krščansko življenje, kaj da trpi narodni ponos, da boleha radi plesov naše gospodarstvo da se le pleše in — mirna Bosna!

Društvo „Šolski Dom“. (I. izkaz l. 1899. od 1. do konec januvarija).

Vplačali so:	gl. kr.
Zamorec pri „Pošti“ - Podbrdom	1·44
Dr. Alojzij Franko, odvetnik v Gorici, novoletno darilo	25·—
Doljak Katarina, veleposestnica v Solkanu, 1 obrok ustanovnine	25·—
Murovec Fran, dekan v Cerknem, 3 obrok ustan. . .	10 —
Gregorčič Simon, vikar v Sedlu, na račun ustan. . .	10·—
Hrast Simon iz Kanala nabral med „krokarji“ v Plaveh .	4·—
Mose Jurij daroval na dan sv. Lucije na Mostu	20·—
Zamorec pri Vugi na Mostu	6 85
„Podkuknik“ v Trstu 4. obrok ustanovnine	10·—
Družba sv. C. in M. v Ljubljani v dar	300.—
Bežek Viktor, c. kr. prof v Gorici, mesečnino za zadnja dva meseca l. 1898. . .	2·—
Mlinarjev Jože v Furlaniji .	10·—
Občina Prvaška na saldo ust.	20·—
Kotarji dne 19. I. pri Petru	5·—
Prof. Fr. Plohl v Gorici v dar	5·—
Vodopivec Fran, c. kr. okr. šolski nadzornik in čes. svetovalec	20·—
Cigoj Josip, župnik v Jageršču	10·—
Matelič Alojzij, kap'an v Tolminu	10·—
„Modinoljub“ v Gorici 4. obrok ustanovnine	10·—
Po upravništvu „Soče“, kakor izkazano v št. 2. z dne 5. jan.	81·46
Po upravništvu „Soče“, kakor izkazano v št. 4. z dne 13. jan.	71·90
Po upravništvu „Soče“, kakor izkazano v št. 6. z dne 20. jan.	48·45
Po upravništvu „Soče“, kakor izkazano v št. 8. z dne 27. jan.	16·51
Valentinčič Stefan, kurat v Mirniku, 4. obrok ustanovnine	20·—
Skupaj .	707·61
Po prejšnih izkazih	22·898.41 1/2
Do konec 1899. torej skupaj	23·606.05 1/2

Ker ima odbor mnogo skrbij in plačevanj za „Šolski Dom“ in za vzdrževanje šol, prosi, naj bi se rodoljubi pogosto spominjali „Šolskega Doma“.

Odbor „Šolskega Doma“.

Trst-Istra.

Potrjen zakon. Presvetli cesar je potrdil zakon, kateri določuje preskrbljenje starih in onemoglih delavcev, stalno nameščenih v glavnih drž. skladiščih in pri glavnem carinskem uradu v Trstu. Preskrbljene so po tem zakonu tudi udove in sirote imenovanih delavcev; enako ponesrečeni. Z veseljem pozdravljamo ta zakon, ki obriše marsikatero solzo. —

Vendar, koliko je delavcev, kateri ostanejo v žalostnem neznosnem položaju. Tudi ti delajo za človeštvo, in za državo. Tudi na nje naj se ozre postava!

O hrvaški gimnaziji v Pazinu. prav nepristransko piše „Wiener Abendpost“: „Pri nas smo že vajeni opazovati, kako se vsaka upravna zadéva razpravlja in razsojuje namesto z ozirom na njeno potrebnost edino le iz narodno-strankarskega stališča. Takó se *siloma pretvarja lice upravnim badévam*; kjer bi imele odločevati *dejstva, številke in uzroki,* tam se šopiri le mamljiv šum narodnostnega besedičenja. Taki pojavi stvarjajo pri vsaki priliki državni upravi v Avstriji mučne neprilike. Znamenit pa je način, kako presejajo ustanovitev hrvaškega gimnazija v Pazinu in obravnavajo pri dotičnem in prizadetem prebivalstvu. Italijansko časopisje takraj in onkraj državnih mej opisuje ustanovitev omenjenega učnega zavoda, kot zlobno oškodovanje italijanskega prebivalstva v Istri; to naziranje izražajo po burnih protestnih shodih. Resnične okoliščine pa, ki so odločevale ta korak državne uprave, zlobno zamolčijo oni, ki jih poznajo; saj ker te okoliščine so take, da prav krepko laške tožbe pobijajo.

Prebivalstvo Istre se tako-le razdeljuje: 140.000 Hrvatov, 44.000 Slovencev in 118.000 Italijanov, proti katerim stoji toraj slovanska večina od 184.000 Slovanov. Za potrebe Italijanov skrbi c. kr višji gimnazij v Kopru (italijanski) zraven katerega je še nemški c. kr. višji gimnazij v Pulji; slovanska večina v deželi pa dosedaj še nima **nobene srednje šole.**

Pri takih razmerah nikakor ne moremo tajiti potrebo, da se v Istri ustanovi slovanski gimnazij; k večemu bi moglo nastati prašanje, kam se postavi ta gimnazij. Za *Pazin* govoré odločilni uzroki. V politiškem okraju pazinskem, ki šteje okroglo 41.000 prebivalcev je 34 000 Slovanov in 7000 Italijanov; v mestu Pazinu samem je 1900 Slovanov in 1100 Italijanov, toraj skoraj dvetretjinska večina Slovanov, razmerje, ki se kaže tudi v občinskem zastopu. Če pa vzamemo v poštev moč razmerja prebivalstva gledé na narodnost *v občini pazinski to je v mestu samem in še v občinah, ki so s Parizom združene,* vidimo da stojijo nasproti 13.300 Slovanom samo 1.500 Italijanov. Če tedaj ustanovijo gimnazij v Pazinu, razbremenijo sedaj prenapolnjeni gimnazij v Trstu in oni v Pulju. Še drug vzrok govori za to ustanovitev. Na gimnaziji v Paziu pride tudi tistih 40 učencev, ki zdaj obiskujejo gimnazij na Sušaku pri Reki, ki ni avstrijsk gimnazij, in katerega spričevala v Avstriji ne veljajo. Ta spričevala bi se morala pri nas uveljaviti, drugače morajo iz Sušaka došli učenci na Hrvaškem dalje študirati. Teh dijakov poluletna spričevala že tako pri nas ne veljajo.

Še druge okoliščine govorijo za Pazin; središčna lega ob železnici Divača-Pola, mnogoštevilno obiskovane hrvaške ljudske šole, zdrav kraj, dovolj dobrih stanovanj, že obstoječe popolnoma primérno poslopje za tak zavod.

Kastav, katerega nasprotniki nameravanega gimnazija priporočajo, ni za tak gimnazij: ta kraj se nahaja ob periferiji dežele, daleč od železnice. On se ne priporoča ne gledé prebivalstva, ne gledé učencev, ne gledé stanovanj in je **že tako blizo Reke in Sušaka.**

Objektiven človek mora torej pritrditi ustanovitvi hrv. gimnazija v Pazinu, in priznati, da je to premišljen korak državne uprave.

Kako drugače lažejo naši nasprotniki in hujskajo ljudstvo. Ali je čital in premislil nepristransko te vrste zastopnik furlanskih občin poslanec Zanetti?

Mlada samomorilka. Neverjetno se v Trstu množe samomori. Na izvor temu dejstvu smo že mnogokrat kazali. Židovsko časopisje uničuje vero in nravnost v srcih tržaškega ljudstva. V četrtek se je v Trstu zastrupila 18-letna šivilja s karbolovo kislino. Umrla je uboga žrtev žalostnih tržaških razmer.

Cvetje demokracije v Trstu Mej vsemi sloji človeške družbe nahajajo se ljudje, ki se pregrešijo proti nravnim in postavnim zakonom. Saj je že človek vsled izvirnega greha k hudemu nagnjen. Tudi med katoličani so, ki prekršijo krščanske zapovedi! Toda resnica je in ostane, da ravno med socijalnimi demokrati, ki vedno proglašajo vero za zasebno stvar, ter obsojajo vsako zasebno lastnino, je največ tičkov, ki le preradi segajo po tuji lastnini. Delavske groše, pa vendar pobirajo in spravljajo v svoje žepe demokraški voditelji in agitatorji. Seve drže se načela — skupnosti imetja, ko posegajo v skupne blagajne.

Zadnji čas so začeli tukajšnji socijalisti prati svoje umazano perilo po listih, kjer si očitajo vse mogoče. Za vzgled le eno nežniših „cvetek“ iz mokraškega polja. Camber, dobro poznan našim delavcem od Dreherja in Podgore v svojem „Lavoro“ in Gerin voditelj socijalistov v „Lavoratore“ se bijeta. Sodrug Gerin je bivšemu sodrugu Čarberju zabrusil v obraz: „Javno trdim, da je g. Rihard Camber, kazenski zagovornik **najnesramniša mevža**, dokler ne dokaže, da sem jaz v politiki ali radi **dobička** se družil z drugimi strankami...

Nato pa je „vrli“ Camber odzvonil v „Lavoro“: „Na brezsramno izzivanje Antona Gerina v „Lavoratore“ od 3. t. m. odgovarjam: jaz „galantuomo“ — mož poštenjak, se ne morem žnjim meriti dokler ne povrne bivšemu delavskemu društvu denarja, ki si ga je **krivično prisvojil**“. Tako so začeli demokratje sami spravljati vse umazanosti na dan. Taki so socijalistični voditelji. To so oni, ki so hodili v Gorico zapeljevat naše delavce s svojim „dejmokrastskim“ evangelijem. Zdaj pač lahko tudi naši delavci, ki se klanjajo mokraškim voditeljem, spoznajo, kako jih vodijo za nas gg. voditelji. Vedno in povsod zabavljajo duhovnikom, sosebno blatijo one, ki se nesebično žrtvujejo za delavske stanove, da tako odvračajo pozornost zapeljanega delavstva od svojih sleparij.

Slovensko delavsko stavbinsko društvo v Ljubljani je imelo v preteklem letu 15.296 gld. 35 kr. prometa. Postavilo je devet delavskih hišic na Grablji v Štefanji vasi pri Ljubljani. Društvo si je preskrbelo nov prostor, na katerem bode postavilo 31 hiš. Predsednikom je bil zopet izvoljen č. g. dr. I. Janežič. Tako delujo v blagor. delavstva krščansko socijalna organizacija. Pa naj demokratje, ki na cela usta zijajo o svoji vnetosti za delavske stanove, pokažejo jednaka podjetja v blagor delavcev. Kdor se hoče rediti na rovaš zaslepljenih trpinov, mora kričati in zabavljati proti narodni duhovščini, in razumništvu zato pa za drugo nima časa.

Leto 1900 — sveto leto. Rimski katoliški listi poročajo, da je sv. oče Leon XIII, sklenil poglasiti l. 1900 za sv. leto. Znano je namreč, da papeži proglase navadno vsako 25. leto za sveto leto, o izrednih prilikah pa še kako drugo leto. Zadnje navadno sveto leto je bilo še pod Pijem IX. l. 1875; l. 1879 pa je Leon XIII o svojem nastopu proglasil izredno sv. leto.

Nesrečen tat. Na čuden način je dobitela smrt nekega tata v Cenštohavi na Šleskem. Ukradel je svojemu sosedu zaklanega prašiča, ki je visel v skednju, obesil zakrivljen kol, ki je bil privezan prasiču za zadnji nogi, na vrat, naložil prasiča na hrbet in odšel. Preskočiti je moral nizek plot, pri tem je pa zgubil ravnotežje: on je padel naprej, prasič je pa obvisel zadaj na plotu. Zakrivljeni kol je stisnil tatu za vrat, — in v takem položaju so ga našli drugo jutro mrtvega.

Statistika imen v Avstriji. Po zadnjem ljudskem štetju je dokazano z številkami, da je v avstrijskih deželah največ naslednjih imen: Franjo 1,884.000, Ivan 1,384.000, Josip 1,085.000, Leopold 584.000, Vaclav 448.000. Od ženskih imen je največ naslednjih: Ana 1,780.000, Marija 1,652.000, Elizabeta 1,260.000.

Strašen požar je uničil 31. jan. t. l. celo vas slovaško Nagy-Babroch v liptavskem komitatu na Ogrskem. Požar je nastal po nesreči. Kmetica Fasjang je šla okoli polnoči s petrolejko v skedenj. Spotaknila se je, in luč se ji je ubila. V trenutku je bilo vse v ognju. Vihar je ogenj naglo razširil. Nemogoče je bilo ogenj pogasiti ali omejiti. Vsa vas je bila v kratkem času en sam grozen, ogromen ogenj — kakor ognjeno morje. Prizori so bili strašni, nepopisni. Vse je bežalo prestrašeno v mrzlo, temno noč, katero je požar daleč razvitljal. Hiše so se podirale nad glavami. — Med pokanje in hrušč v ognju in tulenje viharja se je razlegal obupen krik, mož, žen in otrok, živine, katera je zdivjana bežala! Mnogo ljudi je zadušil dim, kakor žive bakle so letali drugi goreči, dokler se niso zgrudili, mnogo jih je živina podrla — — — mnogi so oslepeli. Kjer je stala velika vas je ogromno pogorišče; ljudje v ostri zimi pod Tatro lačni, brez strehe. Iz pod črnih razvalin vlačijo orožniki, ognjegasci in kmetje iz okolice ožgana trupla. Prizori ob najdenih truplih so pretresljivi, srce trgajoči. Še trdi možje, orožniki in drugi prenehajo z delom in lijejo gorke solze ob takih prizorih.

Posestniki iz okolice so z denarjem in živili priskočili na pomoč, enako vlada; nabirajo milodare, da vsaj za trenotek olajšajo brezmejno gorje. —

Koliko je na svetu framasonov? Angležki list „The masonic token“ prinaša statističen pregled framasonstva vsega sveta, a ne bode škodilo tudi nam da vemo, koliko je na svetu prostozidarjev. Vseh lož skupaj je 17.262 s 1,054.036 členi. Od teh odpade na Ogersko 40 lož z 2781 členi. Na Danskem je 10 lož, v Belgiji 20, na Španskem 208, na Francozkem 476, na Nemškem 364, na Angležkem 2414, na Grškem 6, na Holandskem 86, na Irskem 396, v Italiji 174, na Norvežkem 10, v *Bolgariji* 24, na Švedskem 33, v Švici 31, na Turškem 5. V Ameriki je 11.943 lož.

Strašna nesreča se je prigodila v Hang-Čau na Kitajskem. Tam je zletelo v zrak skladišče za smodnik. Okolo 3000 ljudi je usmrčenih. Blizo skladišča je bilo utaborjenih vojakov 1500 mož po številu in jeden general, od katerih ni nikdo odnesel življenja. Tri kilometre na okolo so se razrušile vse hiše, stanovalce je pobilo. Med usmrčenimi ni nobenega inozemca.

Štev. 118 1—3

op.

Razglas.

Naznanja se, da

JAVNA DRAŽBA

zastavil IV. četrtleta t. j. mesecev

oktobra, novembra in decembra 1897

začne v

ponedeljek, dne 13. marca 1898.

in se bo nadaljevala naslednje četrtke in ponedeljke.

Od ravnateljstva zastavnice in ž njo združene hranilnice.

V Gorici, dne 8. februvarija 1899.

„Janus“

vzajemna zavarovalnica za življenje na Dunaju ustanovljena l. 1840.

Zavod zavaruje za slučaj smrti v najraznovrstniših kombinacijah, ter sloni na podlagi vzajemnosti, vsled česar čisti letni dobiček pripade društvenikom.

V 56 letnem obstanku se je pri zavodu zavarovalo:

101.800 oseb s 130,760.000 gld. kapitala in 825.000 rente.

Članom in njih pravnim naslednikom se je izplačalo 18,400.000 gld.

Na premijah (bonus) se je povrnilo 1,994.000. gld.

Kot zavarovanje za slučaj doživenja in smrti se posebno priporoča.

a.) zavarovanje glavnice, ki se ima izplačati po 20, 25, 30 ali več letih, ako zavarovanec še živi, ali pa povrnitev vseh vplačanih premij s 4% obresti, ako bi poprej umrli (Tarif II. H.).

b.) zavarovanje glavnice, ki se izplača kedar je zavarovanec dosegel določeno starost, ali pa takoj po njegovi smrti (Tarif II. G.).

Osrednja pisarna je na Dunaju I.

Wipplingerstrasse 30 (Janushof).

Zastop za Primorsko in Kranjsko v Gorici, Via Ponte Isonzo.

Spovedni listki

in

podobe za I. sv. obhajilo

dobo se pri G. LIKARJU v Gorici:

listki črni z izbranim napisom eden tisoč 1 gld. 50 kr.; listki rdeči z izbranim napisom eden tisoč 2 gld.; podobe male s slov. molitvijo, napisom in podpisom 2 do 5 kr. kom., podobe srednje s napisom in podpisom 6 do 12 kr. kom., podobe velike s napisom in podpisom po 20 kr. kom.

Priporoča se najuljudneje za naročila.

Zmešane lasi

kupuje po najvišjih cenah, in plača bolj ko vsaka druga firma

Filip Weil

velika trgovina z lasmi

v Spodnjem Kralovcu (Unter Kralowitz) na Českem.

P. n. čitatelje te anonce opomnim, naj opozore na mojo adreso zbiralce zmešanih las.

Anton Obidič,

čevljar

v Semeniški ulici št. 4

v Gorici,

priporoča se

za raznovrstna naročila po meri

za gospe in gospode.

Naročila se izvršuje hitro.

Priporoča dalje tudi svojo.

TISKOVINE

za šolo

v italijanskem slovenskem in hrvatskem jeziku.

V Hilarijanski Tiskarni

v GORICI

po najnižih cenah.

Čebelno-voščene sveče

priporočam prečastiti duhovščini, cerkvenim oskrbništvom, ter slavnemu občinstvu.

Za pristnost jamčim z ***1000*** kr.

Z veleštovanjem udani

J. Kopač,

V GORICI, Solkanska cesta štev. 9.

Gosposka ulica št. 14 (blizo lekarne Gironcoli).

Daje se tudi na obroke.

Podpisanec uljudno naznanja slavnemu občinstvu, da je otvoril 13. oktobra t. l.

novo zalogo pohištva, ogledal, slik itd.

v Gosposki ulici št. 14 (blizu lekarne Gironcolli).

Priporoča se posebno novoporočencem za preskrbo vseh mobilij, kakor tudi vsega pohištva, po najnižjih cenah.

Dajalo se bode tudi na obroke, bodisi mesečne ali tedenske. Zagotavlja točno postrežbo in ukusne izdelke po najnovejših zahtevah te stroke. — Nadejaje se obilega obiska iz mesta in dežele, beleži z odličnim spoštovanjem

Anton Breščak.

Gosposka ulica št. 14 (blizo lekarne Gironcoli).

Daje se tudi na obroke.

Gosposka ulica št. 14 (blizu lekarne Gironcoli).

Teodor Slabanja

srebrar v GORICI, ulica Morelli 12

uljudno priporoča **velečastiti duhovščini** svojo znano delavnico za izdelovanje cerkvenih **posod in orodij iz srebra in medenine**, najboljše kovine po poljubnem slogu in po nizki ceni, da se ne boji konkurence. Stare reči popravi, posrebri in pozlati **v ognju**. Izdeluje tudi v ognju pozlačene **strelovode** iz bakra po najboljših iznajdbah. Ilustrovani cenik franko in zastonj.

Da si pa morejo tudi bolj revne cerkve naročiti cerkvenega kovinskega blaga olajšuje jim to zgorej omenjeni s tem, da jim je pripravljen napravljati blago, ako mu potem to izplačujejo na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalec sam lahko določi.

Pošilja vsako blago poštnine prosto!